

Стеценко Альона Володимирівна,
студент 1-го курсу ННІ №3 НАВС
Науковий керівник: Козодой Л.М.,
доцент кафедри конституційного
права та прав людини, кандидат
юридичних наук

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИБОРЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА, ЯК ГАРАНТІЯ ВИБОРЧИХ ПРАВ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Виборчі права представляють собою закріплені у міжнародно-правових актах та актах національного законодавства юридичні можливості громадян брати участь в управлінні державними справами та вирішенні питань місцевого значення через обрання своїх представників, за допомогою здійснення процесуальних дій, які реалізуються під час призначення, підготовки, проведення та встановлення результатів голосування, а також у між виборчий період.

Реалізація виборчих прав – це колективне або індивідуальне використання громадянами наявних у них юридичних можливостей обирати та бути обраним, приймати участь у здійсненні інших виборчих дій, результатом яких є передача повноважень щодо здійснення публічної влади на чітко визначений термін. Реалізація і захист виборчих прав громадян пов'язані з діяльністю законодавця та досконалістю юридичних норм. З метою належного дотримання норм виборчого законодавства, як елемент гарантії мають діяти норми що передбачають певні види відповідальності за порушення або неналежне дотримання норм виборчого законодавства.

Одним із різновидів юридичної відповідальності у виборчому праві є адміністративна відповідальність за скоєне правопорушення. Адміністративне порушення законодавства про вибори – це протиправне, винне діяння у формі дії чи бездіяльності, яке посягає на реалізацію прав суб'єктів, що

беруть участь у виборчому процесі, та за яке законодавством передбачається адміністративна відповідальність.

Підставою адміністративної відповідальності в усіх випадках є адміністративне правопорушення, котрим визнається суспільно-шкідливе діяння (дія чи бездіяльність), що посягає на суспільні відносини, які складають об'єкт адміністративно-правової охорони (виборчі правовідносини), що вчинюється винно (умисно чи необережно) осудною особою, яка досягла віку адміністративної відповідальності, і за яке може бути накладене адміністративне стягнення [1, с. 51-52].

Суб'єктами адміністративної відповідальності виступають фізичні особи а саме громадяни України, що володіють ознаками осудності та досягнення адміністративно-деліктного віку. Спеціальний суб'єкт адміністративної відповідальності характеризується додатковими ознаками, а саме службове становище, рід занять, правовий статус тощо. Законодавство передбачає такі види спеціальних суб'єктів: посадові та службові особи, голови та члени виборчих комісій, кандидати, представники виборчих блоків, творчі працівники засобів масової інформації та ін.

Питання правового статусу членів виборчих комісій (зокрема дільничних) викликає як науковий, так і практичний інтерес, оскільки члени виборчих комісій відіграють провідну роль у реалізації виборчих прав громадян і на практиці найчастіше припускаються порушень приписів норм виборчого законодавства. Зокрема, К. Афанасьєв пропонує вважати члена виборчої комісії тимчасовим державним службовцем із певним обсягом його компетенції [2, с. 63].

Відповідальність осіб, що винуваті у вчиненні адміністративних проступків, які посягають на виборчі права громадян, законодавством передбачено в абсолютній більшості випадків застосування адміністративного стягнення у вигляді штрафу. У зв'язку з цим заслуговує на увагу пропозиція, спрямована на доповнення переліку адміністративних стягнень такою мірою відповідальності, як відсторонення від виконуваної

роботи чи зняття з посади, яка у сфері виборчих відносин могла б бути доречна у випадках порушення головними редакторами, іншими відповідальними особами чи журналістами засобів масової інформації умов проведення передвиборної агітації [3, с. 70]. При використанні вказаної міри відповідальності позитивним є те, що строк стягнення може обчислюватись періодом проведення виборчої кампанії.

Порядок накладення стягнень за адміністративні правопорушення, які посягають на виборчі права громадян, детально врегульований нормами права, які закріплюють правила та строки застосування адміністративних стягнень. Недодержання встановлених законодавством правил і строків накладення адміністративних стягнень є порушенням правового режиму адміністративної відповідальності, внаслідок чого такі стягнення не повинні підлягати практичному виконанню.

Провадження у справах про адміністративні правопорушення норм виборчого законодавства є різновидом провадження у справах про адміністративні правопорушення, які в сукупності з провадженням по застосуванню інших заходів адміністративного примусу складають адміністративно-юрисдикційне провадження, яке, у свою чергу, є первинним компонентом структури адміністративного процесу [4, с. 369].

Отже, провадження у справах про адміністративні порушення норм виборчого законодавства являє собою регламентований адміністративно-процесуальними нормами порядок здійснення дій щодо розгляду та вирішення справ про адміністративні порушення виборчих прав громадян та інших учасників виборчих правовідносин.

Досліджуючи питання структури адміністративних проваджень, В. Колпаков відносить такі провадження до адміністративно-деліктних [4, с. 374]. Відповідальність за порушення встановленого порядку здійснення виборчими комісіями своїх повноважень передбачається Конституцією України, законами про вибори, та Кодексом про адміністративні правопорушення України. Але, при цьому Конституція України

в основному містить норми установчого характеру, виборчі закони містять регулятивні, та матеріальні норми, а КУпАП охороняє порушені права у сфері виборів і референдумів, спираючись на норми матеріальні, а під час провадження – процесуальні. Загальним об'єктом для усіх правопорушень законодавства про вибори та референдуми виступають суспільні відносини, які охороняються адміністративним законодавством, родовим – суспільні відносини, які посягають на права громадян. Адміністративне законодавство недостатньо повно та чітко регулює відповідальність за порушення законодавства про вибори, тому, Кодекс України про адміністративні правопорушення має бути доповнений відповідними статтями. Необхідним видається визначення суб'єктом адміністративних правопорушень виборчого законодавства також і колективних суб'єктів та, враховуючи їх адміністративно-правовий статус, потрібно включити до їх кола суб'єктів, які не наділені правами юридичної особи (виборчий штаб, представництво, дільнична виборча комісія тощо), але можуть бути притягнуті до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного порушення.

Отже, значення гарантування та захист виборчих прав громадян полягає у тому що, органи судової влади притягуючи до відповідальності суб'єктів, які порушили виборче законодавство, забезпечують вільний характер виборів і тим самим гарантують реальну участь громадян в управлінні справами держави, перешкоджають розповсюдженню незаконних виборчих технологій та інших правопорушень. Наявність відповідальності у виборчому праві підвищує значимість законодавства про основні гарантії виборчих прав громадян прищеплює суб'єктам виборчого процесу повагу до закону, дисциплінує кандидатів, заставляє їх більш відповідально відноситись до прав виборців і інших претендентів на депутатські мандати і виборні посади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Колпаков В. Адміністративний проступок: критерії,

визначення / В. Колпаков // Прокуратура. Людина. Держава. - 2005. - № 5 (47). – С. 51-52.

2. Афанасьев К. Адміністративна відповідальність за порушення виборчих прав громадян України: окремі проблемні питання / К.Афанасьев // Вибори та демократія. - 2006. - № 3 (9) - С. 60-65.

3. Буйначева Т. А. Правовое регулирование системы административных взысканий: современное состояние и перспективы развития / Т. А. Буйначева // Актуальные проблемы государства и права на рубеже веков. Ч. 1 – Владивосток : Изд-во Дальневосточного ун-та, 1998. - С. 67-70.

4. Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен : монографія / Колпаков В. К. - К. : Юрінком Інтер, 2005. - 528 с.